

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

§. An in copula inter habentes impedimentum ad matrimonium debeat
explicari ea circumstantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

cum nouerca, & in vniuersum in eodem gradu grauius esse cum consanguinea, quam cum affine. Ceterum illa maior grauitas non videtur addere differentiam specificam, quia licet demum matrimonium cum affine (quæcunque sit) non esse iure naturæ irritum, sed solum præcepto humano: hoc non obstat, quominus accedente ipso præcepto humano, possit iam eius violatio pertinere ad eandem peccati speciem, ad quam pertinebat copula cum consanguinea. Exemplum habes in peccato simonia, in qua aliquæ sunt simoniae de iure naturæ, aliæ verò solum de iure humano, & Ecclesiastico: & tamen istæ pertinent ad eandem speciem cum illis, ut cum aliis fateretur Suarez *tom. primo de relig. lib. 4. de simonia cap. 7. n. 13*; quia diuersitas præceptorum quoad efficientes causas non variat speciem peccati, quando in materia eiusdem rationis versantur, & eandem virtutis honestatem respiciunt: quia species tam præcepti, quam virtutis ex obiecto, & motiuo sumitur, & consequenter species virtutis laudanda est per recessum ab his, seu per earentiam honestatis debita, quæ eadem est, etiam si ex diuersis præceptis debeatur. Hæc Suarez ibi cum communi: ex quibus constat, idem dicendum esse in nostro casu, quia sicut iure naturæ prohibetur venditio Sacramenti propter intrinsecam turpitudinem, quam habet venditio rei sacre: sic iure naturæ prohibetur copula, seu matrimonium cum propria matre propter turpitudinem specialem contra reuerentiam matri debitam: item sicut iure naturæ non est prohibita venditio beneficii Ecclesiastici; sed tamen honestum est illud non vendere propter connexionem, quam habet cum re spirituali, & sacra; ita dato, quod iure naturæ non sit prohibitum matrimonium cum nouerca; est tamen honestum, quod non fiat, propter reuerentiam etiam, quæ debetur nouerca, sicut matri: ergo sicut Ecclesia prohibens venditionem beneficii Ecclesiastici propter illud motiuum, ponit illud peccatum in eadem specie cum venditione Sacramenti; sic prohibens matrimonium cum nouerca propter illud motiuum, & propter similitudinem, quam habet cum matre, ponit illud peccatum in eadem specie, in qua est coitus cum vera matre. Quæ ratio probat cum proportionem de aliis gradibus affinitatis, in quibus prohibetur copula propter similitudinem, quam habent cum gradibus consanguinitatis eiusdem rationis. Vnde sicut diximus, copulam cum parentibus differre specie à copula cum fratre, aut sorore: item copulam intra lineam transuersam cum consanguineis ultra fratres, semper esse eiusdem speciei: denique copulam patris cum filia differre specie à copula filiae cum patre: sic dicendum est de affinis, copulam cum nouerca, aut vitrico differre specie à copula cum cognata, aut aliis affinis in linea transuersa. Item copulam vitrici cum filiastra differre specie à copula filiastra cum priuigno: copulam etiam cum affine in linea transuersa semper esse eiusdem speciei, saltem quando est ultra primum gradum. An verò, quando est in primo gradu, verbi gratia, cum sorore propria vxoris, aut fratre proprii, viti differat specie à copula cum affine in secundo, vel tertio gradu: videtur consequenter affirmandum, quia videtur pertinere ad eandem speciem, ad quam pertinet copula cum fratre aut sorore, quam diximus esse specie diuersam à copula cum aliis consanguineis. Ceterum probabilius mihi videtur, non differre specie, atque adeo in hoc esse exceptionem à regula, ut non pertineat ad eandem speciem, ad quam copula cum consanguinea eiusdem gradus. Ratio autem est, quia motiuum speciale, quo de iure naturæ prohi-

betur copula inter fratrem, & sororem, est coniunctio illa specialis, quæ ab infantia coniungunt, & in omnibus sociantur: quæ cohabitatio & societas fraterna incenderet nimium luxuriæ faces, nisi natura ipsa specialis prohibitionis frano coërceret: hæc autem ratio non procedit inter affines etiam in primo gradu transuerso; hi enim non coniungunt, nec educantur simul, aut habent diuersam, aut maiorem ferè coniunctionem inter se, quam affines in secundo, vel tertio gradu: non est ergo ratio, ac motiuum speciale prohibitionis inter illos, sed commune, & generale ad alios affines, atque adeo ea prohibitio non ponit actum in diuersa specie. In affinitate verò in linea recta ponitur actus in diuersa specie, quia debitum reuerentiæ, quod est motiuum speciale prohibendi copulam cum patre, vel filia, est etiam motiuum prohibendi inter nouercam, v. g. & priuignum, propter reuerentiam similes debitas.

Hinc infero primo ad eandem speciem pertinere peccatum cum nouerca, ac cum matre nouerca; item cum priuigno, vel cum filio priuigni, sicut diximus pertinere ad eandem speciem peccare cum patre, aut cum ano; item eiusdem speciei esse cum filio, aut cum nepote: hoc est, filio filij: quia motiuum speciale prohibitionis idem est, scilicet reuerentia. Infero secundo, ad eandem speciem pertinere peccare cum nouerca, aut cum socero: item ad eandem speciem pertinere peccare cum priuigno, aut cum nuru, aut genere: quia sicut vitricus, & nouerca, sic etiam socer, & socrus reputantur pro parentibus, & sicut priuignus, & filiastra; sic gener, & nurus reputantur pro filiis. Vnde quamuis aliqui dicant, multo grauius esse peccare cum nouerca, vel vitrico, quam cum socro, vel socro: id tamen totum non videtur facere differentiam specificam, cum vniue tam socer, & socrus, quam vitricus, & nouerca sint aliquo modo parentes quatenus vel sunt parentes tui coniugis, vel coniuges tui parentis, atque ideo maius oritur ex irreuerentia parentibus debita.

Magis posset quæriri dubitari, an differant specie peccare cum tua nouerca, viuente eius marito patre tuo, & peccare cum ipsa mortuo iam patre tuo. Et quidem certum est, in primo casu, explicandam esse ad minus circumstantiam adulterij: hoc tamen est per accidens ad rationem incestus. Nam si tua nouerca nupsisset mortuo tuo patre, alteri viro, esset pariter circumstantia adulterij explicanda. Dubium ergo est, an in ratione incestus sit circumstantia specialis ex irreuerentia, quæ sit patri tuo viuenti. Secundo certum videtur circumstantiam illam augere, & quidem notabiliter grauitatem peccati propter irreuerentiam maiorem, quam continet in patrem. An verò addat malitiam specie diuersam: videri posset addere; quia quod attinet ad irreuerentiam contra patrem, licet hæc sit maior contra patrem viuum, quam contra mortuum: adhuc tamen mortuo sit irreuerentia, accipiendo eius uxorem: nam idcirco Ishosaph grauitertulit, quod Abner ingressus esset ad Respham concubinam olim Regis Saulis defuncti, quia videlicet esse videbatur irreuerentia in mortuum Regem, quod priuatus homo vteretur concubina ipsius. Cum ergo in utroque casu maneat irreuerentia contra patrem, licet hæc sit maior contra patrem viuum, non videtur esse differentia specifica, sed grauior intra eandem speciem.

Verius tamen existimo esse differentiam specificam: quia licet mortuo etiam patre, fiat irreuerentia contra ipsum, viuo tamen non solum irrogatur irreuerentia malum, sed etiam adulterij: quare in illo

320.

321.

Quid de nouerca adhuc superstite patre?

322.

322.

illo peccato non solum est malitia incestus, & irreuerentiæ contra patrem, & adulterij, sed etiam impietatis specialis lædendo patrem in re tanti momenti. Vnde sicut qui vulnerauit patrem, non satisfacit dicendo, intulit graue damnum patri, sed debet explicare genus mali, quod intulit, quod scilicet vulnerauit: sic qui auferit patri uxorem per copulam illicitam, debet explicare se læsisse patrem in tali bonorum genere, quæ iniuria, & læsio contra pietatem non reperitur, mortuo iam parente, cum iam hæc non sit vxor.

323.
Quid de patris concubina?

Sexid dubitabis, an differat specie peccare cum vxore patris, aut cum patris concubina, & in vniuersum, an affinitas ex matrimonio, & affinitas ex copula illicita in æquali gradu prohibito refundant malitiam specie diuersam explicandam. Multi affirmant explicandam eam circumstantiam, atque ideo eum, qui peccauit cum sorore suæ vxoris, non satisfacere dicendo, peccavi cum affine in primo gradu lineæ oblique: quia totum hoc verificatur in eo, qui peccauit cum sorore illius, quam extra matrimonium cognouerat.

324.

Consequenter tamen ad supradicta, existimo, regulariter eam non esse differentiam specificam: quia licet affinitas orta ex copula fornicaria, sit affinitas imperfecta, atque ideo absque magna difficultate dispensetur etiam in primo gradu lineæ rectæ, quod in affinitate orta ex matrimonio, nunquam sit: adhuc prohibitio, & lex videtur illam malitiam posuisse in eadem specie, cum habuerit idem motiuium prohibendi matrimonium inter eiusdem affines. Dixit tamen, *regulariter*: quia in aliquo casu concederem differentiam specificam; nempe peccare cum vxore patris viuentis, videri differre specie à copula cum concubina eiusdem patris viuentis. Diximus enim in illo primo peccato vltra malitiam incestus esse iniuriam patri illam in tali bonorum genere, vſurpando eius vxorem, quæ iniuria continet specialem malitiam contra pietatem. Hæc autem malitia non est in secundo peccato: nam qui cognoscit concubinam patris viuentis, licet inferat aliquam irreuerentiam patri; non tamen iniuriam, cum non vſurpet aliquid patris, quippe qui ad concubinam nullum ius habeat: non habet ergo illud secundum peccatum totam malitiam specificam, quam habet primum.

325.
De sorore ex utroque parente.

Septimò dubitabis, an in peccato cum sorore explicari debeat esse sororem ex utroque parente. Aliqui affirmant, quia tunc est duplex impedimentum, cum sit quasi duplex fraternitas, & singulæ afferant impedimentum suum. Ceterum quidquid sit in ordine ad impetrandam dispensationem; in ordine ad confessionem non credo esse obligationem id explicandi: quia cum omnia illa impedimenta sint eiusdem rationis; licet eorum multiplicatio aggrauet malitiam, non tamen transfert peccatum ad aliam speciem. Vnde non erit obligatio explicandi consanguinitatem, aut affinitatem prouenientem ex duplici capite; si tamen omnes essent gradus eiusdem speciei: item si simul esset consanguinitas, & affinitas, dum neutra esset in gradu speciei diuerso; mera multiplicatio titulorum, non videtur addere circumstantiam necessariam explicandam in confessione. An verò in petitione dispensationis necesse sit ad eius valorem explicare vtrumque titulum coniunctionis, videatur Thomas Sanchez lib. 8. de matrimon. disp. 24. num. 4.

326.
De nepte.

Octauò dubitabis, an qui peccauit cum propria filia, & rursus cum nepte sua filia eiusdem filia, debet id explicare, an verò satis sit dicere; peccavi bis cum descendenti in linea recta. Aliqui dicunt explicandam filiam, & neptem distinctè. Sed conse-

quenter ad supradicta neganda videtur ea obligatio cum dixerimus non differre specie peccatum cum filio à peccato cum nepore. Dices: in hoc tamen casu explicandum, quia post copulam patris cum filia iam contraxerat cum nepte: affinitatem, quasi cum filia suæ concubina, & sua filiastra: peccat ergo iam propter duo impedimenta diuersa, quæ violat peccando cum illa, quæ est eius neptis secundum consanguinitatem, & eius filiastra per affinitatem, atque ideo debet explicare illam circumstantiam. Respondetur tamen ex dictis, illos duos titulos in nepte non esse specie diuersos, quia filia quoad hoc non differt specie à nepte: & aliunde filiastra non differt specie à filia, consequens est, quod nec circumstantia noua filiastra addat aliquid specie diuersum supra neptem: ergo sicut neptis non erat prius explicanda, ita nec postea.

Nondò dubitatur de aliis impedimentis, & in De quæ primis de cogitatione legali, an debeat explicari in copula illicita. Est autem cognatio legalis, quæ oritur ex adoptione alicuius in filium; & est triplex. Prima inter adoptantem, & adoptatum, & eius descendentes, saltem qui erant in eius potestate quando adoptatus est. Secunda est transversalis inter adoptatum, & filios naturales legitimos adoptantis, qui sunt in eius potestate. Tertia est quædam legalis affinitas inter vxorem adoptati, & ipsum adoptantem, & inter vxorem adoptantis, & adoptatum. Hæc triplex cognatio impedit, & irritat matrimonium: cum hoc tamen discrimine, quod prima, & tertia inducunt impedimentum perpetuum, etiam dissoluta postea adoptione. Secunda verò impedimentum temporale, quandiu filij naturales, & adoptatus sunt sub eiusdem patris potestate: vnde si pater moriatur, vel filius naturalis per emancipationem, aut alio modo egrediatur è potestate patris, vel adoptio dissoluatur, vt adoptius emancipetur, cessat impedimentum inter illos: de quibus videri potest, latè Thom. Sanchez lib. 7. de matrimon. disp. 63. per totam.

Hoc supposito, certum est, copulam illicitam inter eiusmodi personas, quandiu cognatio illa, & impedimentum durat, afferre circumstantiam necessariam explicandam in confessione. Dubium est potest primò, an sit malitia specie diuersa ab incestu inter consanguineos, vel affines naturales. Nam Paludanus in 4. dist. 42. quæst. 1. art. 3. concl. 7. dicit, hunc non esse propriè incestum, quia Papa, vel Imperator iura sanguinis mutare non potest. Ceterum ibi consequenter concedit, nullum esse incestum, nisi in gradu prohibito lege naturæ, quæ sola est consanguinitas, vel affinitas vera: inò consequenter indicat, non posse esse aliquam actionem simoniacam, quia prohibita sit ab Ecclesia; quæ omnia sunt manifestè absurda: quare fatendum est, illum esse propriè incestum; vnde non est, cur dicamus, differre specie ab incestu inter consanguineos, & affines naturales: eum Ecclesia propter idem motiuium coniunctionis specialis, quæ est inter eiusmodi personas, & propter reuerentiam debitam adoptanti prohibuerit eiusmodi coniugium. Sic videtur sentire Thom. Sanchez, dist. lib. 7. disp. 5. n. 10. dicens illud peccatum reduci ad incestum, vbi affert Martinum de Magistris tr. de temperantia q. 9. concl. 7. idem insinuat Petrus de Soto l. 11. de matrimonio. dicens ibi intercedere quandam affinitatem, & consanguinitatem. Vnde consequenter ad principia posita, licet in iis peccatis oporteat explicare circumstantiam incestus, non tamen necesse erit explicare differentiam cognationis legalis à naturali.

Sed circa hoc ipsum rursus dubitari potest, an incestus ex cogitatione legali sit semper eiusdem speciei

speciei. Respondetur breuiter consequenter ad doctrinam positam, non esse semper eiusdem speciei: diximus enim, hanc cognationem legalem esse consanguinitatem, & affinitatem legalem, & similitudinariam: debet ergo subire easdem conditiones, & diuersitates: quare sicut in vera consanguinitate naturali diximus, differre specie peccatum patris cum filia à peccato eiusdem filiae cum patre, & utrumque à peccato fratris cum sorore: sic dicendum est, differre specie peccatum adoptantis cum adoptata à peccato eiusdem adoptatae cum adoptante, & utrumque à peccato filij naturalis legitimi cum sorore adoptata à suo patre. Rursus diximus, non differre specie peccatum filij cum matre à peccato filij cum nouerca: sic ergo dicendum est, non differre specie peccatum filij adoptati cum vxore adoptantis à peccato filiae adoptatae cum patre adoptante.

Quod dictum est de circumstantia cognationis legalis, dicendum est eodem modo de circumstantia orta ex impedimento publicae honestatis. Est autem impedimentum, quod oritur ex sponsalicio valido contracto de futuro, ex quo oritur impedimentum inter sponsum, & consanguineas sponse in primo gradu, & inter sponsum, & consanguineos sponsi in primo gradu, quod est impedimentum dirimes, de quo latè idem Sanchez dicto lib. 7. disp. 68. & seqq. Quod idem impedimentum oritur ex matrimonio rato non consummato: cum hoc tamen discrimine, quod ex matrimonio rato oritur impedimentum cum consanguineis coniugis, non solum in primo gradu, sed vsque ad quartum; nec obstat, matrimonium fuisse irritum, nisi inualiditas proveniat ex defectu consensus, cum tamen ex sponsalibus irritis non oriatur impedimentum post Tridentinum, nec ex validis ultra primum gradum consanguinitatis, utrumque tamen est impedimentum perpetuum.

Hoc ergo supposito, dicimus, copulam illicitam cum consanguinea sponse, vel coniugis in matrimonio rato, habere similem circumstantiam incestus explicandam: quae quidem est diuersa in specie, si copula sit cum matre sponse, & diuersa, si sit cum filia sponse, & diuersa si sit cum sorore. Quia per sponsalia, quae sunt inchoatio matrimonij, sponsum incipit fieri filius matris sponse, & pater filiorum sponse, & frater sororum sponse. Quare sicut illa peccata essent speciei diuersa cum matre, cum filia, cum sorore propria; sic erunt cum his legalibus, seu similitudinariis. Rursus, sicut supra diximus, copulam cum affine esse eiusdem speciei cum copula cum consanguinea in eodem gradu; sic dicendum videtur de copula cum impedimento publicae honestatis; quod quidem est quaedam affinitas imperfecta, seu inchoatiua orta ex inchoatione matrimonij, & ita accedente prohibitione Ecclesiae ex eodem honestatis motiuo, reducitur ad eandem speciem.

Vnde cum dixerimus supra num. 319. copulam cum affine in primo gradu transuerso, v.g. cum sorore propriae vxoris, non differre specie à copula cum affine in secundo gradu lineae transuersae, licet copula cum sorore differat specie à copula cum consanguinea in secundo, vel tertio gradu: idem dicendum est in praesenti, copulam cum sorore coniugis post matrimonium ratum, non differre specie à copula cum consanguinea transuersa eiusdem coniugis in secundo, vel tertio gradu, quia in speciebus malitiae, quae oriuntur ex hoc impedimento publicae honestatis, debemus magis obseruare regulas affinitatis, quam consanguinitatis, ut dictum est.

P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

Decimo dubitatur de impedimento cognationis spiritualis, an, & quomodo debeat explicari. Est ^{333.} *Cognatio* autem cognatio hac impedimentum quoddam ^{333.} *irregularitatis* ritans matrimonium, quod oritur in Baptismo, & Confirmatione inter baptizantem, & baptizatum, & in patrino, & matrino respectu ipsius baptizati, & rursus in parentibus baptizati respectu baptizantis, & patrini, ac matrinae, quod idem respectiue dicendum est in confirmatione. Hoc supposito, certum est, hanc circumstantiam declarandam esse in copula illicita. Dubitari potest primo, an sit species diuersa ab incestu supra explicato in cognatione carnali, vel legali. Respondetur affirmatiue: quia licet contineat quidem malitiam aliquam incestus, quatenus est copula inter personas adeo coniunctas, cuius coniunctionis intuitu Ecclesia prohibuit inter illas matrimonia: addit tamen ultra hoc malitiam sacrilegij; eo quod prohibitio ista oritur etiam ex reuerentia debita Sacramento, quae reuerentia violatur in eiusmodi copula, atque adeo ex hoc capite pertinet ad sacrilegium, ut cum aliis docet Thomas Sanchez lib. 7. dista disp. 5. n. 9. debet ergo explicari cognatio spiritualis in specie, ut constet de vtraque malitia specifica.

Rursus quaeri potest, an haec sit species infima, an verò generica continens sub se alias species contra cognationem spirituales? Respondetur ex supradictis, esse genericam. Nam peccatum baptizantis, seu patrini, cum puella baptizata differt specie à peccato baptizantis cum matrino, vel patrini cum matre baptizati. Quia licet utrumque peccatum sit contra reuerentiam Sacramenti; non tamen participat eodem modo malitiam incestus: peccatum enim baptizantis, vel patrini cum baptizata habet se, sicut peccatum patris cum filia: & contra peccatum baptizatae cum baptizante, vel cum patrino, habet se sicut peccatum filiae cum patre: denique peccatum baptizantis cum matrino, vel patrini cum matre baptizati, aut matrino cum patre baptizati habet se, sicut peccatum soceri cum matre sui generi; inter quos non datur titulus reuerentiae, aut subiectionis, sicut inter parentes, & filios, sed coniunctio specialis in ordine ad eundem filium, quatenus vterque est parens, vel per consanguinitatem, vel per affinitatem eiusdem filij. Sic baptizatus, vel patrini, & parentes baptizati habent inter se similem coniunctionem; quatenus ij omnes sunt patres, vel per naturam, vel per Sacramentum eiusdem filij. Et licet perfectiori modo participet hanc paternitatem qui baptizat, quam patrinos; id non facit differentiam specificam: quia etiam pater naturalis est perfectiori modo pater, quam vitricus, & tamen diximus, esse eiusdem speciei copulam cum filio, aut cum priuigno.

An verò diuersitas Sacramenti refundat differentiam specificam, ita ut debeat explicari, an impedimentum ortum esset ex Baptismo, an ex confirmatione: existimo ex hoc capite non argui differentiam specificam, quia neque in ratione incestus, cum per utrumque Sacramentum patrini, vel baptizans, aut confirmans contrahant paternitatem respectu baptizati, aut confirmati, & compaternitatem inter se, & cum parentibus baptizati, vel confirmati, neque etiam est differentia specifica in ratione sacrilegij, cum utrumque peccatum sit contra reuerentiam Sacramentis debitam, & eodem genere irreuerentiae: sicut qui conferret Baptismum, vel Confirmationem in statu peccati, non videtur committere peccata specie diuersa, nec debere explicare quale Sacramentum contulerit in statu peccati, cum

Ff cum

cum ad illam irreuerentiam materialiter se habeat quod sit Baptismus, vel Confirmatio.

336.
De impedi-
mento dispa-
ritatis cultus.

Vndecimò dubitatur, an in copula fidelis cum infideli, hoc est, baptizati cum non baptizata, sit necessariò explicanda illa circumstantia. Supponimus, illam disparitatem cultus esse impedimentum irritans matrimonium; sed dubium est, an copula extra matrimonium habeat etiam malitiam specie diuersam à fornicatione. Azor. 3. tom. lib. 3. c. 29. quæst. 3. & alij, quos refert Diana 2. tom. tract. 4. de Sacramentis resolut. 138. sed verius est, differre specie, atque adeo esse explicandum, vt cum alijs tradit Thomas Sanchez dicta disputat. 5. num. 2. quia Ecclesia prohibens coniugium fidelis cum infideli, id facit ex motiuo turpitudinis, quæ apparet in coniunctione cum infideli, quam coniunctionem vult vitare. Hæc autem turpitudine æquè versatur in copula extra matrimonium, in qua est idem periculum malæ educationis in prole, & nimis familiaritatis cum infideli. Quare sicut prohibito matrimonio inter consanguineos, censetur prohibita etiam specialiter copula inter illos, quia manent eadem inconuenientia, quod scilicet fiat vna caro ex illis, qui erant iam adeo coniuncti: sic prohibito coniugio cum infideli, censetur prohibita etiam copula cum illo, cum maneat idem motiuum. Illud autem peccatum non pertinet ad incestum, sed ad irreligiositatem, quatenus per illam fieri videtur contra reuerentiam nostræ religionis, in cuius honorem prohibita est illa coniunctio cum infideli, vt bene obseruat Sanchez loc. cit.

337.
De raptu &
struine.

Duodecimò dubitatur: vtrum impedimentum raptus, vel criminis, scilicet, adulterij cum promissione matrimonij, vel contractu de presenti, vel nece coniugis, afferant circumstantiam explicandam in copula habita inter eiusmodi impedimentis ligatos. Henriquez lib. 5. de pœnit. cap. 6. num. 3. littera M. in Glossa, loquens de impedimento vxoridij, supponit, esse necessariò explicandum in confessione copulæ illicitæ. Alij tamen probabilius id negant, Thomas Sanchez dicta disp. 5. num. 17. & 18. & alij, quos affert, & sequitur Diana dicta tract. 4. resolut. 140. Ratio autem est, quia in iis casibus matrimonium non prohibetur propter motiuum honestatis specialis, sed in pœnam delicti commissi, & vt consulari libertati matrimonij, cui obstat raptus, & indemnitati coniugis, cuius vita periclitaretur, si cum spe futuri matrimonij fierent adulteria, & promissiones, aut machinationes de occidendo coniuge: quando ergo matrimonium prohibetur in pœnam, non prohibetur specialiter copula inter tales personas, quia id parum refert ad intentionem illius legis. Quando autem dicimus, raptum non afferre specialem malitiam copulæ, intelligi debet de raptu; quatenus præcisè impedit matrimonium. Aliunde tamen certum est, quod si copula vi extorqueatur, habeat specialem malitiam raptus necessariò explicandam: hoc tamen non prouenit ex eo, quod impediatur matrimonium; nam etiam stante illo impedimento, & durante, eo quod nondum femina ad locum tutum restituta sit, si tamen femina consentiat in copulam, non habebit circumstantiam raptus: & contra, licet femina non extrahatur de domo, quo casu non contrahitur impedimentum; adhuc si vi extorqueatur copula, habebit circumstantiam raptus explicandam, vt bene notauit Sanchez loco citato.

338.
De impo-
tentia.

Decimo terriò dubitatur de impedimento impotentia, vt si frigidus, Eunuchus, vel impotens, coëat, an hæc sit circumstantia explicanda. Dubi-

tat de hoc Pillius tom. 1. tract. 10. part. 2. c. 1. n. 23. vbi addit, communiter non reputari illam specialem malitiam; sed nescio, quo fundamento; nam Doctores communiter supponunt, esse malitiam specialem necessariò declarandam. Henriquez loco supra citato, Lessius lib. 4. c. 3. dub. 6. num. 45. Sanchez dicta disp. 5. num. 14. vbi meritò addit, illam copulam reduci ad peccatum contra naturam, quia frustratur sine ad quem à natura destinatur. Vnde obiter aduerto, in eiusmodi personis, etiam si constentur peccata interna, debere in iis explicari tale circumstantiam, nisi forte fuerint desideria, quæ ab illa malitia præscinderent; vt si Eunuchus, aut naturaliter impotens ex amore alicuius feminae desideraret potentiam, quæ illi deest, vt posset naturaliter cum illa peccare; nam hic actus internus non haberet pro obiecto copulam contra naturam, sed naturalem, atque adeo careret malitia speciali proueniente ex tali circumstantia.

Decimo quartò dubitari potest de impedimento conditionis seruilis, an quando verè impedit matrimonium, eo quod ignoretur ab altero libero contrahere volente; tunc, inquam, stante illa ignorantia, quæ irritat matrimonium, copula interim habita contrahat specialem malitiam explicandam in confessione ratione impedimenti ad matrimonium contrahendum. Et quidem certum videtur, si copula habeatur sub specie, & prætextu matrimonij, dati specialem malitiam in fetuo, vel ancilla fingente libertatem, & decipiente grauitur coniugem, & inducentem sub opinione veri matrimonij ad copulam illicitam: interuenit enim præter peccatum scandali, fraudis, & dolus in re grauissima. Dubium tamen esse potest, quando non sub opinione matrimonij, sed aliter ancilla coit cum libero ignaro seruitutis, an tunc copula saltem ex parte ancillæ habeat malitiam specialem propter impedimentum, quod tunc interuenit ad matrimonium ex ignorantia seruitutis.

De hoc nihil inuenio apud Auctores; & quidem pro vtraque parte possunt esse rationes: quod enim copula illa ex impedimento stante accipiat malitiam specialem; probari potest ex doctrina supra indicata; quia prohibitio, & irritatio matrimonij in hoc casu non fuit præcisè in pœnam: alioquin quando absque vlla ferui, vel ancillæ culpa fuit ignorantia in coniuge libero, non esset irritum matrimonium, cum non sit pœna absque culpa: motiuum ergo illius impedimenti non est punire feruum, sed subuenire personæ liberæ, ne patiantur grauissima inconuenientia, quæ ex tali matrimonio pari cogèretur, quæ congerit Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 19. n. 2. inter quæ vnum est damnum prolis, quam pater seruus non poterit alere, nec rectè educare. Hoc autem incommodum pati etiam cogitur, qui cum ignorantia seruitutis coit cum persona serua, nam si pater sit liber, cogitur habere filium seruum propter seruilem conditionem matris: si verò mater sit libera, habebit prolem, quam pater, nec alere, nec educare poterit: ergo stante hac ex parte eodem motiuo, censetur prohibita specialiter copula, eo ipso quod Ecclesia prohibuit, & irritauit tale matrimonium cum ea ignorantia.

Verius tamen videtur, illam copulam præcisè ratione impedimenti, non habere malitiam specialem. Potest quidem illam aliunde habere ex fraude, vel dolo, quo persona libera cogitur tale malum in prole sua sustinere: hanc tamen malitiam eodem modo haberet, licet Ecclesia non apposuisset tale impedimentum irritans; quia eodem modo sequeretur illa mala, atque ideo etiam

etiam tunc peccaret specialiter contra iustitiam ancillam v. g. sua fraude causans illud damnum, vel aliquando contra charitatem non impediens illud. Ceterum ex vi præfata impedimenti appositum ab Ecclesia non videtur advenire malitia specifica, quia ut ait Sanchez, *dist. 19. n. 23.* ratio potissima, quæ indoxit Ecclesiam ad hoc impedimentum statucendum, fuit, ut refarciret iniuriam, vel damnum irreparabiliter illatum libero ignorant conditionem ferilem alterius, & ob gravem contractus inæqualitatem. Et quidem inæqualitas contractus non inducitur ad prohibendam copulam illicitam, in qua non sit ullus contractus. Sed neque illa ratio subveniendi ignorantie pertinebat ad prohibendam copulam: nam illa ratio magis tendit ad remedium adhibendum, quando cessat ignorantia; ne maneat irreparabile illud damnum, quam ad impediendum illud ab initio, dum ignorantia perseverat: durante enim ignorantia, verè patitur illud damnum, & generatur proles caritura libertate, vel bona educatione; voluit tamen Ecclesia irritare matrimonium ab initio, ut postea ablata ignorantia, possit persona libera sibi consulere. Hoc autem non procedit in copula illicita, in qua in primis persona libera non est digna Ecclesiastica compassionem, & providentiam, cum sua culpa incurrit illud damnum. Deinde non oportuit prævenire remedium cum postea, ubi primum cessaverit ignorantia, possit deceptus recedere, & sibi consulere, quod non potuisset post matrimonium, si non fuisset ab initio irritum.

Decimoquintò dubitari potest, an copula in habente impedimentum aliquod non ex dirimentibus, sed ex solùm impediens, habeat specialem malitiam in confessione explicandam. Et quidem ex iis multa jam abrogata sunt, de quibus non oportet amplius questionem movere. Alia sunt impetientia ad hoc propositum, v. g. excommunicatio maior, vel minor, cum qua non potest licitè suscipi Sacramentum matrimonij: non addit circumstantiam explicandam in peccato fornicationis, ut constat. De aliis certum est, quod addunt talem circumstantiam, verbi gratia, votum simplex castitatis, quod quidem impedit matrimonium, ne licitè fiat, & similiter addit circumstantiam specificam in peccato fornicationis. Idem est de interdicto, vel prohibitione, qua aliquis ab Ecclesiæ Prælato prohibitus est, ne contrahat matrimonium cum tali femina, quia dubium est, an inter eos sit aliquod impedimentum, donec id liquidò cognoscatur. Hic ergo, si tunc peccaret cum illa femina, contraheret malitiam specialem propter peccatum, cui se exponit committendi incestum, vel aliud peccatum, quod oritur ex tali impedimento, si sit verum: nisi forte ipse sciat certò, non dari tale impedimentum, quod indagatur, vel nisi illud impedimentum tale sit, ut etiam si certò constaret, non refunderet malitiam in copulam fornicariam, sed in solùm matrimonium, propterea aliquibus impedimentis supra concessimus. De impedimento sponsalium, an sponsus, vel sponsa de futuro peccans cum alio contrahat specialem malitiam, diximus supra *sect. 4. n. 176.*

Difficultas esse potest de impedimento disparis cultus inter catholicum, & hæreticum, quod non est irritans, sed solùm impediens, an catholicus peccans cum hæretico, vel e contra debeat explicare illam circumstantiam propter impedimentum, quod erat ad matrimonium contrahendum. Hoc dubium tetigit P. Sanchez *disto lib. 7. disp. 5. n. 13.* ubi dicit, contrahi quidem specialem malitiam necessariò explicandam, quia morum prohibitionis

P. Iohann. de Lugo de Penitentia.

idem est respectu matrimonij, & respectu copulæ fornicariæ: quare sicut de impedimento irritanti disparitatis cultus dictum est, refundere etiam specialem malitiam in fornicationem, idem dicendum est de hæresi, propter eandem rationem; atque adeo malitia illa pertinet etiam ad eandem speciem contra Religionem, cuius dedecus est coire cum hæretico, & afferre proli periculum manifestum perversionis. Unde regula generalis statui potest pro his etiam impedimentis non irritantibus, quoties ratio, & motuum prohibitionis æquè militat in ordine ad copulam, ac in ordine ad matrimonium, prohibitam intelligi copulam, & ideo explicandam necessariò illam circumstantiam in confessione.

Ultimò dubitari potest circa impedimenta cognitionis, & affinitatis, an ea circumstantia in peccato Sodomie sit explicanda P. Azorius *3. tom. lib. 3. cap. 18.* dicit addere speciem distinctam necessariò explicandam, quando est cum consanguinea, vel affine in primo, vel secundo gradu, secus in aliis vltioribus (qui non sint in linea recta,) sicut nec inter cognatos cognitione legali, vel spirituali. Quam sententiam sequitur Bonacina *de matrimonio, quest. 4. punct. 1. n. 7.* & alij, quos affert Diana *2. tom. tract. 4. de Sacram. resol. 101.* qui immeritò citat ibi Azorium dicentem, Sodomiam inter cognatos intra tertium, & quartum gradum consanguinitatis habere specialem deformitatem, & malitiam præter Sodomiticam: cum tamen Azor contrarium expresse dicat *illo cap. 18. quest. 5.* Rationem autem differentie desumunt ex eo, quod in primo, & secundo gradu sit contra ius naturale prohibens coitum inter illas personas: in aliis verò gradibus non sit contra ius naturale, sed solùm contra ius humanum, quod quidem solùm prohibuit coitus ordinatos, qui sunt servato sexu, non concubitus extraordinarios: idem docet idem Azor *capite vigesimo secundo* de peccato contra naturam masculi cum femina in vase præpostero, variari specie ratione consanguinitatis, vel affinitatis in primo, & secundo gradu, non in vltioribus, neque inter cognatos cognitione spirituali, vel legali.

In hac sententia displicet in primis, quod dicit cum cognato in secundo gradu contrahi specialem malitiam vltra Sodomiam, non in tertio, aut quarto: quia secundus iure naturæ prohibetur, tertius, & quartus solo iure humano. Hoc, inquam, displicet, cum supponat iure naturæ prohiberi copulam inter cognatos, vel affines in secundo gradu, cuius contrarium de secundo gradu affinitatis transuersæ certissimum est, & de secundo consanguinitatis etiam transuersæ ab omnibus recipitur: ergo si in aliis gradibus non affert malitiam specificam novam, eo quod non sint iure naturæ prohibiti; idem de secundo gradu lineæ transuersæ dici deberet.

Secundò, quia si in gradibus iure naturæ prohibitis Sodomia habet specialem malitiam, idem dicendum videtur in gradibus iure humano prohibitis propter eandem omnino rationem. Probatur sequela. Nam ideo prohibito matrimonio de iure naturæ inter fratres, aut patrem, & filium, verbi gratia, censetur prohibita etiam specialiter copula illicita, & peccatum contra naturam, quia ratio primæ prohibitionis magna ex parte militat in iis, nempe reverentia debita conjunctioni sanguinis, & quia propter conjunctionem facilius irritaretur in eis ardor concupiscentiæ, & amoris mutui, nisi speciali fræno maioris prohibitionis cohiberentur: sed in gradibus etiam prohibitis iure humano ratio, & motivum prohibendi matrimonium militat magna ex parte ad prohibenda

Ff 2

344.
An in Sodomia deur
incestus.

345.

346.

prohibenda omnia alia illicita inter illos: ratio quippe prohibitionis fuit obſervantia ſpecialis, quam cognati ad invicem ſibi exhibere debent: item quia cum ſeſe invicem ſapius inuiſant, & frequentius colloquantur, matrimonio non interdicto, maxima eſſet occaſio, & incentivum peccandi: denique quia accedente amore concupiſcentia ad coniunctionis vinculum, nimium inflammarentur libidinis faces, & exardeſceret affectus, quas rationes ponderat Thom. Sanchez diſto libro 7. diſputatione 53. num. 3. & quidem conſtat has rationes non ſolum mouere ad prohibendum matrimonium, ſed etiam omnia, quæ ex turpi amore procedunt: ergo ſicut identitas motui fecit, quod prohibitio iuris naturalis circa matrimonium in aliquo gradu extenderetur iure etiam naturæ ad alia omnia turpia; ſic prohibitio matrimonij de iure humano extendi debuit propter identitatem motui ad alia omnia turpia inter illos.

347. Dices oportuiſſe quidem, quod Eccleſia prohiberet matrimonia inter eiſmodi perſonas, quæ aliunde non ſupponerentur prohibita: circa copulam verò Sodomiticam, quæ iam aliunde à natura ipſa grauiffimè prohibebatur, non oportuit addere ſpecialem Eccleſiæ prohibitionem. Sed contra: quia Eccleſia per te non ſolum prohibuit matrimonia inter cognatos, ſed etiam prohibuit ſpecialiter copulam fornicariam inter illos, licet hæc iam eſſet aliunde à natura prohibita. Item ius naturæ inter fratres non ſolum prohibuit matrimonium, ſed etiam prohibuit per te ſpeciali prohibitionem coitum Sodomiticum, licet hic aliunde prohibitus eſſet vniuerſali prohibitionem; ergo non obſtante eadem prohibitionem vniuerſali, oportuit, quod Eccleſia prohibendo matrimonium inter cognatos, prohiberet conſequenter propter eandem rationem concubitum Sodomiticum.

348. Tertiò probari poteſt hanc fuiſſe de factò Eccleſiæ mentem, quia de factò Eccleſia inducit cognitionem ſpiritualem inter Sacerdotem baptizantem, & patrem baptizati, vt ex Tridentino ſeſſione 24. decreto de reformatione matrimonij, capite ſecundo. Non poteſt autem intelligi qualem effectum poſſit tunc habere cognatio illa ſpiritualem inter Sacerdotem baptizantem, & patrem baptizati, niſi ſpecialem prohibitionem turpitudinis inter illos intuitu propinquitatis contractæ ex Sacramento. Quod idem argumentum fieri poteſt de cognatione, quæ reſultat inter Sacerdotem baptizantem, & masculum baptizatum. Nam licet olim deſeruire poſſet, vt baptizatus mediante illa cognatione cum baptizante, contraheret etiam cognationem cum filiis baptizantis, ſi quos haberet, quaſi cum fratribus; hodie tamen illa cognatio cum filiis baptizantis, vel patrinoꝝ ſublata eſt; & tamen perſeuerat cognatio cum baptizante: quæ quidem, niſi ſpecialiter prohibeat omnia turpia inter illos, ad nihil omnino deſeruiret, & videretur res quaſi de ſolo titulo; nec facile explicabatur, quid addat de factò: nam coniunctio ratione Sacramenti collati, & ſuſcepti, iam erat ante omnem Eccleſiæ legem: illa ergo lex adueniens aliquid debet operari, nempe facere illos moraliter cognatos; hoc eſt, ſpecialiter impeditos, non quidem ad matrimonium (quod inter duos masculos non poſſet intelligi,) ſed ad omnia, ad quæ carnaliter conſanguinei ſpecialiter ſunt impediti. Dum enim tota illa cognatio ſpiritualem, ſicut & legalis non ſit verè, & ſtriçtè cognatio, ſed æquiualens, & moralis inducta per Eccleſiam, debet æquiualeſcere cognationi veræ in ordine ad aliquid. Alioquin non benè intelligitur, quando Eccleſia induxit de nouo aliquid morale,

quod antea non erat, aut quod ablata illa lege, auferat aliquid morale, aut æquiualens, ſi coniunctio illa ad nihil proſus æquiualeat, poſita lege, ad quod non æquiualeat non poſita, vel omnino ſublata illa lege.

Quartò arguere poſſumus: quia ſi aliquis conſanguineam in tertio, vel quarto gradu turpiter tangat, debet explicare in confeſſione circumſtantiam perſonæ propter malitiam, quam ille tactus participat ſpecificam diuerſam ab illa circumſtantia conſanguinitatis, vt cum communi tradit Sanchez libro 9. de matrimonio, diſp. 46. n. 18. Ergo à fortiori, ſi vir cum conſanguinea in tertio, vel quarto gradu habeat concubitum Sodomiticum, debet explicare circumſtantiam cognationis propter malitiam ſpecie diuerſam. Mirabile enim eſſet, quod tangere manum conſanguineæ addat malitiam diuerſam ſpecie; tactus verò adeo obſcenus, & turpis qui in peccato Sodomie reperitur, non habet malitiam ſpecie diuerſam ex circumſtantia cognationis. Vnde habemus ad minus contra alios Auctores, debere illam circumſtantiam explicari in coitu Sodomitico masculi cum conſanguinea in tertio, vel quarto gradu. Ex hoc autem rorſus probari videtur explicandam etiam eſſe in eodem peccato inter masculos duos conſanguineos in eodem gradu: tum quia inter eoſdem alij tactus turpes videntur habere malitiam ſpecialem declarandam, vt colligitur ex illa doctrina generali, qua Theologi citati communiter dicunt in tactu turpi declarandam eſſe perſonam, ſi ſit conſanguinea: tum etiam, quia ſi Sodomia cum conſanguinea habeat ſpecialem malitiam ratione ſanguinis, cur non habebit ſpecialem etiam malitiam inter duos conſanguineos, cum ſit eadem coniunctio ſanguinis, & debitum obſervantia inter illos: Propter hæc ergo verius videtur illam circumſtantiam explicandam omnino eſſe in hoc peccato, ſive ſit cum conſanguineo, ſive cum affine, aut cognato ſpiritualem, vel legali; de omnibus enim procedit eadem ratio. Quam ſententiam docuit etiam Graſſius de arbitrar. Conf. lib. 2. c. 34. num. 3. & pro eadem Diana diſta reſol. 101. citat Francieſcum Syluium in 2.2. Sancti Thomæ, q. 154. art. 12.

S. 3. De circumſtantia peccati cum pœnitente.

349. **D**ebitari etiam ſolet, an ſit circumſtantia neceſſario declaranda, ſi aliquis peccauit cum filio, vel filia confeſſoris. Non eſt autem quæſtio, quando vſus eſt ipſa confeſſione tanquam medio, vt ſi in confeſſione ſollicitauit pœnitentem, vel cum proximo accederet, aut proximè poſt confeſſionem: tunc enim interuenit grauiffima malitia ſacrilegij, quam meritiò grauiffimis pœnis punit Eccleſia. Dubium ergo eſt de Confeſſario, qui omnino extra actum confeſſionis peccauit cum pœnitente.

350. Duæ ſunt ſententiæ. Prima, & ſatis communis affirmat eſſe circumſtantiam neceſſario explicandam in confeſſione. Hanc tenet Sotus, Palud. Vignarius, Turrecremata, ſupplementum Gabriels, Nauarrus, Gallego, Alexander de Neuo, Tabiena, Armillæ, Vivaldus, Ludouicus Lopez, & alij, quos reſert: & ſequitur Thom. Sanchez lib. de matrimonio, diſp. 55. Nunnus in præſenti, q. 9. a. 2. dub. 3. Coninch diſp. 32. n. 23. Fagundez, & alij multi: quos congecit Diana 1.1. reſol. de circumſt. aggrauant. reſol. 12. Hoc autem aliqui dicunt circumſtantiam illam addere malitiam inceſtus: alij non eſſe inceſtum, ſed ſacrilegium. Rurſus aliqui volunt, ſecluſo omni præcepto humano, interuenire talem malitiam propter